

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 61 (1-2010)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2010	
Burzy rostlin 2010	
Zájezd	

PĚSTITELSTVÍ:

Ohlédnutí za výměnou semen 2009-2010 (<i>M.Kindlová</i>)	
Nečekaný úspěch (<i>O.Navrátil</i>)	
Sličná sestřenice lýkoců (<i>Z.Zvolánek</i>)	
Astragalus, a jak dál? (<i>P.Holík</i>)	
Ako som to vyvrásnil (<i>R.Roth</i>)	
Arisaemy záhad zbavené I. (<i>O.Navrátil</i>)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Flora Ortlerských Alp a přilehlých oblastí (<i>O.Navrátil</i>)	
--	--

INFORMACE ZE SETKÁNÍ:

Usnesení z 33. setkání představitelů skalničkářských klubů ČR a SR	
Zpráva ze 33. setkání představitelů skalničkářských klubů ČR a SR.....	
Skalničkářské výstavy v roce 2010	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Kalendář akcí klubu v 1. pololetí 2010.....	

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházet se budeme v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí každý první čtvrtek v měsíci v 16:15. Výjimkou je květen, kdy schůze odpadá kvůli výstavě, a nesejdeme se ani v červenci a v srpnu. Po prázdninách se pak opět shledáme ve *čtvrtek 2. září 2010 v 16:15*.

Každá členská schůze začne krátkou organizační informací a následovat bude odborná přednáška s promítáním digitálních snímků. Připomínáme, že po vstupu do sálu je každý člen povinen se podepsat do prezenční listiny a zaplatit příspěvek 10 Kč na úhradu nákladů za sál a honorář přednášejícímu.

- *Sobota 23. ledna 2010, 9:00*

Výroční členská schůze

Program bude tradiční, tedy hodnocení činnosti a program na rok 2010, ocenění nejlepších exponátů výstavy 2009 s krátkým promítáním a finále soutěže o nejkrásnější digitální fotografii. Zajištěno bude občerstvení.

- *Čtvrtek 4. února 2010, 16:15*

Zdeněk Řeháček, Hradec Králové

Anglické skalky a výstava v Blackpool

Pokocháme se díly a výpěstky anglických skalničkářů, a navíc nám přítel Řeháček ještě představí loňské novinky na své zahradě.

- *Čtvrtek 4. března 2010, 16:15*

Zdeněk Zvolánek, Karlík

Hory jižního Bulharska

Konkrétně navštívíme severní a střední Pirin (Oreljak) a Slavjanku (Ali Botush).

- *Čtvrtek 1. dubna 2010, 16:15*

Ing. Petr Hanzelka

Skalničky za polárním kruhem

Čas od času je třeba oslovit nové přednášející a přítel Hanzelka má velmi dobré reference. Představí nám rostliny v botanické zahradě v Tromsø v Norsku.

- *Čtvrtek 3. června 2010, 16:15*

Karel Rozehnal, Brno

Řebčíky a možná něco navíc

Přednáška místopředsedy našeho klubu bude určená hlavně milovníkům cibulovin a hlíznatých rostlin.

MM

VÝSTAVA 2010

Výstava 2010 proběhne v tradičním jarním termínu, letos **od 1. 5. do 8. 5. 2010** v areálu Čtyřlístku v Brně - Bystrci u mostu přes Svratku (MHD tramvaj 1, 3, 11, trolejbus 30, autobus 50, 52, zastávka Kamenolom nebo ZOO). Vchod bude opět bránou naproti mostu z Bystrcké ulice.

prejímka exponátů:	čtvrtek 29.4.2010	10-18 h
vlastní výstava:	sobota 1.5. až sobota 8.5.2010	8-18 h
likvidace výstavy:	neděle 9.5.2010	11-16 h

Organizace příjmu a výdeje rostlin bude probíhat podle standardních pravidel. Důrazně upozorňujeme, že se budou **exponáty** prejímat **pouze ve čtvrtek 29.4. od 10 do 18 hodin!** Slavnostní zahájení výstavy se letos neuskuteční!

Za exponáty, které neprojdou řádnou evidencí, nebere klub žádnou odpovědnost a majitel těchto rostlin nemůže být považován za vystavovatele. Ojedinelé výjimky jsou možné jen po předchozí domluvě s předsedou klubu nebo se členy výstavní komise, tj. s přítelem Hadačem nebo Mertou. Výstavní komise může odmítnout rostliny v kelímcích od jogurtů, taktéž rostliny nevzhledné, odkvétající nebo ty, které zjevně nestihnou vykvést. Připomínáme, že vystavovatelem se stává každý člen Klubu skalničkářů Brno, jenž dodá (a výstavní komise přijme) nejméně 3 exponáty, v případě korýtek nebo větších osázených nádob tolerujeme i menší počet. Komu bude zaevidováno více než 10 exponátů, může požádat o příspěvek na dopravu.

Loni na VČS jsme vyhlásili soutěž o nejkrásnější miniskalku v nádobě. Doufám, že se exponátů tohoto druhu sejde na letošní výstavě dostatečné množství.

Dodržujte také termín likvidace. Někteří členové si zaevidované exponáty chtějí odnést již v závěru posledního dne výstavy. Ve výjimečných případech (malé množství exponátů) je tato varianta možná, ale opět jen po předchozí dohodě s předsedou klubu nebo členy výstavní komise.

MM

BURZY ROSTLIN 2010

Výbor klubu, po dohodě s pěstiteli, rozhodl letos uspořádat 3 prodejní burzy rostlin. Tradiční burza na začátku května bude probíhat souběžně s naší výstavou skalniček v areálu Čtyřlístku v Bystrci. Novinkou bude burza koncem května při výstavě Iris 2010 v Botanické zahradě a arboretu MZLU. Po loňském příznivém ohlasu uspořádáme opět podzimní burzu při výstavě Barvy podzimu, opět v Botanické zahradě a arboretu MZLU.

1. květnová burza (při výstavě Skalniček v areálu Čtyřlístku na Bystrecké ulici)

příjem zboží:	čtvrtek 29.4.	12-18 h
	pátek 30.4.	10-18 h
prodej:	sobota 1.5. až sobota 8.5.	8-18 h
likvidace:	neděle 9.5.	11-16 h

Čas ve čtvrtek 29.4. před 12. hodinou je vyhrazen pro příjem zboží realizačního týmu přípravy výstavy. Podobně jako v minulých letech si pěstitelé mohou dohodnout s organizátory burzy i jiné termíny pro příjem rostlin v průběhu výstavy dle jejich časových možností. V sobotu ráno 1.5. ale prosím zboží do burzy nevozte, na přebírání rostlin nebude čas, ihned po otevření bývá největší nápor nakupujících.

Registrovaným vystavovatelům bude odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu, ostatním 25%.

Výplata za prodané rostliny a odměny za služby a brigády se uskuteční ve čtvrtek 3. června 2010 od 15:30 do 16:15 hodin (před členskou schůzí) v sále na Křenové ulici 67.

2. květnová burza (při výstavě Iris 2010 v areálu botanické zahrady a arboreta MZLU na tř. Generála Píky v Černých Polích)

Možná se ptáte, proč pořádáme v květnu další prodejní burzu nedlouho po skončení jarní výstavy? Rozhodování nebylo úplně snadné. Je mnoho pro, ale také proti. Jednoznačně pro tuto akci nahrává skutečnost, že výstava Iris 2010 přitáhne hodně návštěvníků a že v areálu není žádná možnost koupě rostlin. Navíc od podzimní výstavy Barvy podzimu to bude pro obyčejné lidi první příležitost k návštěvě této krásné botanické zahrady, která je od loňského roku oficiálně nepřístupná (vstup jen na kartu nebo s doprovodem). Jistým handicapem může být chudší sortiment nabízených rostlin (to nejlepší naši pěstitelé obvykle prodají na začátku května). Na druhou stranu lze v tuto dobu nabízet rostliny, které kvetou právě koncem května a které jsou v tuto dobu velice atraktivní, nebo skalničky, které pozdě raší a na začátku května jsou pro svoji momentální neatraktivnost těžko prodejné. Také je již možné koncem května prodávat rostliny množené v časném jaru dělením, které budou v tuto dobu již dostatečně zakořeněné.

Příjem zboží:	čtvrtek 20.5.	9-15 h, 17-18 h
Prodej:	pátek 21.5. až pondělí 24.5.	9-18 h (v pondělí do 17:00 h)
Likvidace:	pondělí 24.5.	17:00-18:30 h
	úterý 25.5.	8-10 h

Burza bude umístěna ve velké garáži pod správní budovou. Vjezd automobily pro svoz a odvoz zboží bude možný horní branou od zastávky tramvají č. 9 a 11 Bieblova. Nevjíždějte prosím ihned do areálu, vzhledem k omezenému prostoru bude pohyb aut regulován. Ve čtvrtek 20.5. zde bude v 16:30 probíhat slavnostní zahájení výstavy Iris 2010. V době od 15:00 do 17:00 nebude možné vjíždět automobily do areálu! V době výstavy bude pro návštěvníky otevřena i dolní brána z ulice Drobného, kde jsou i dobré možnosti parkování. Jinak je možné parkovat i na Bieblově ulici, kam je ale pro neznalé místních poměrů trochu složitější příjezd.

Termín výplaty za prodané rostliny a odměny za služby a brigády 2. květnové burzy zatím není znám a bude oznámen zúčastněným individuálně.

Podzimní burza (při výstavě Barvy podzimu 2010 v areálu botanické zahrady a arboreta MZLU na tř. Generála Píky v Černých Polích)

Podzimní burza rostlin se uskuteční v prvních dnech října 2010 v areálu Botanické zahrady a arboretu Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně - Černých Polích, opět ve velké garáži pod správní budovou.

Příjem zboží:	čtvrtek 30.9.	9 - 15 h, 17-18 h
Prodej:	pátek 1.10. až pondělí 4.10.	9 - 18 h (v pondělí do 17:00)
Likvidace:	pondělí 4.10.	17:00 - 18:30 h
	úterý 5.10.	8 - 10 h

Prosíme prodávající, aby striktně dodržovali uvedené časy. Ve čtvrtek 30.9. zde bude v 16:30 probíhat slavnostní zahájení výstavy Barvy podzimu 2010. V době od 15:00 do 17:00 nebude možné vjíždět automobily do areálu! Prosíme vás, abyste rostliny přivezli pokud možno do 15:00. Doba mezi 17:00 a 18:00 je určena hlavně pro členy, kteří z důvodu zaměstnání přejímku zboží do 15:00 nestihnou.

Na přebírací protokoly prosím vždy připište své aktuální telefonní číslo, nejlépe mobilního telefonu. Případné dotazy směřujte na předsedu či místopředsedu klubu (viz adresář členů výboru klubu na konci zpravodaje č. 60).

MM

ZÁJEZD

Letošní zájezd je plánován na dny 29. a 30. května 2010 (sobota a neděle). Předpokládaná trasa zájezdu uvažuje s návštěvou u našeho člena, přítele Doskočila v Ostrovci nedaleko Pelhřimova, u př. Odvárky ve Zdešově na Jindřichohradecku, který má velkou a zajímavou skalku. Kromě pletí skalky s oblibou množí, zejména lýkovce. Další zastávka bude u Klímů, u nichž je sice skalka v rekonstrukci, ale zato je vždy plná velká množárna, ve které se dají najít opravdové skvosty. Trasa pokračuje k panu Malíkovi do Českých Budějovic, který má zahradu tvořenou dřevinami, které je možno si nejen prohlédnout, ale i nakoupit. Další zastavení předpokládá u paní Zíkové v Újezdci u Vodňan, pokračuje k Jiřímu Bartůňkovi do Záhoří u Přísku, kde najdeme opravdu pěknou skalku a zajímavé rostliny nejen na skalce, ale i v množárně. Poslední zastavení by mělo být u p. Staňka v Sedlčanech. V jednání jsou ještě další návštěvy skalek, přesné místo noclehu a návštěva některé z mnoha kulturních památek. Přesný program zájezdu včetně jeho ceny vám sdělíme na výroční členské schůzi.

Karel Rozehnal

PĚSTITELSTVÍ

Ohlédnutí za výměnou semen 2009-2010

Na podzim 2009 bylo možné vybírat z 919 položek od 31 dárců. Nejpilnějším dárcem byl přítel Oldřich Navrátil, který do výměny přispěl 224 položkami, druhé místo patří příteli Jiřímu Skučkovi s 83 druhy. Děkujeme nejen jim, ale i ostatním dárcům, velký dík patří hlavnímu organizátorovi této akce, příteli Hraběti. V seznamu se objevila celá řada novinek nebo méně známých položek. Některé představujeme v tomto článku.

Adonis brevistyla - *Ranunculaceae* – trvalka do 20 cm nebo víc vysoká, listy hluboce peřenosečné, květy se na slunci široce otevírají, modro-purpurové v poupěti, po otevření bílé, 3 cm v průměru, kvete v pozdním jaru až začátkem léta. Bhútán, Tibet a Čína, obvykle na otevřených svazích.

Androsace strigillosa - *Primulaceae* – variabilní druh, který tvoří volné trsy. Zimní listové růžice okrouhlé, asi 1 cm široké, vlnitě chlupaté, obklopené zbytky listů z předešlého léta. Letní růžice 5-15 cm v průměru, tvořené široce eliptickými, více nebo méně chlupatými listy. Květy 6-15 mm v průměru, čistě bílé z červeno-purpurových poupat, ve volném okolíku, na lodyze 10-30 cm vysoké. Centrální Himálaj (Nepál – Bhútán) nad 2500 m ve světlých lesích a mezi keři, menší formy ještě výše na alpínských loukách. Příbuzná a v kultuře často zaměňovaná s *A. foliosa*.

Eleutherococcus senticosus – *Araliaceae* – keř, zóna 5, kvete v červenci; Amur, Mandžusko, S Čína, Korea, Japonsko, Sachalin

Eritrichium canum (syn. *E. rupestre*, *E. sericeum*, *E. strictum*) - *Boraginaceae* – trsnatá rostlina s mnoha vzpřímenými lodyhami asi 15 cm dlouhými. Listy čárkovité, do 4 cm dlouhé, s přitisklými hedvábně bílými chlupy. Květy asi 6 mm v průměru, modré, po mnoha v rozvětvených vrcholících, kvete v létě. Střední Asie – Tibet a Nepál – Afghánistán, v sutích a skalních římsách v sušších místech, 2400-4500 m.

Helonias bullata – *Liliaceae* – trsnatá rostlina s krátkými oddenky. Listy obkopinaté, do 40 cm dlouhé, tvoří růžici. Květní lodyhy 30-60 cm, s malými listy podobnými listenům u báze. Květy krátce stopkaté, v hustém hroznu, který je do 10 cm dlouhý. Koruna se 6 úzkými, růžovými plátky a modrými prašníky, kvete na jaře. Plodem je šestihránná, trojpoduzdrá tobolka. Roste v bažinatých lokalitách, pochází z východu USA, hodí se spíše jako podrostová do světlého stínu nebo na okraj rybníka, ve skalce může být příliš robustní.

Potentilla x hopwoodiana – *Rosaceae* – hybrid mezi *P. nepalensis* a *P. recta*, se znaky zhruba uprostřed obou rodičů. Asi 45 cm vysoká, s dlanitě složenými listy většinou z 5 lístků a 2,5 cm široké květy s růžovočerveným středem a růžovými plátky s bílým okrajem.

Potentilla thurberi – *Rosaceae* – trsnatá, s květní lodyhou 40-70 cm vysokou, listy dlanitě složené z 5-7 lístků do 5 cm dlouhých. Květy asi 2 cm v průměru, červeno – purpurové, ve volných trsech, kvete v létě. Arizona, New Mexiko a přiléhající Mexiko, v horách. Příliš velká a hrubá do skalky.

Senecio doricum – *Asteraceae* – trsnatá trvalka obvykle 30 cm vysoká, někdy i 2x tolik. Listy kopinaté až vejčité, 10-25 cm dlouhé, silné a zespod vlnitě chlupaté, shora tmavě zelené. Květní úbory do 6 cm v průměru, oranžově žluté, jednotlivě nebo po několika, kvete v pozdním létu. Jižní a střední Evropa, na horských loukách, ve světlých lesích a kamenitých svazích, obvykle na vápenci. Variabilní.

Tanacetum radicans – *Asteraceae* – (*syn. Leucanthemopsis radicans, Chrysanthemum radicans*) – hustě trsnatá, poléhavá rostlina s vystoupavými květními lodyhami a mnoha výběžky. Většina listů obvejčitých, hodně dělených, s 5-9 čárkovitými úkrojky šedě nebo zelenavě plstnatými nebo hedvábně chlupatými. Úbory solitérní, 1,5-2 cm široké, žluté, se žlutými, při odkvétání oranžovějícími jazykovitými květy, kvete v létě. J Španělsko (většinou Sierra Nevada), v břidlicovitých sutích nad 1500m. Rostliny, které přechází do druhů *T. pallida* a *T. pulverulenta* se nachází na vápencích ve východní části středního Španělska.

Tanacetum tibeticum – *Asteraceae* – připomíná *T. mutellinum*, ale obvykle je více kompaktní s úbory do 1,2 cm širokými. Himachal Pradesh – Kašmír, na kamenitých svazích ve 4000-5400m.

Teucrium hyrcanicum – *Lamiaceae* – vzpřímená trvalka do 35 cm nebo i vyšší, listy vejčité – kopinaté, vroubkované. Květy 1,4-1,8 cm dlouhé, purpurové, v hustých klasech 8-12 cm nebo delších, kvete v pozdním létě až do podzimu. Írán, Turecko, Zakavkazí, ve vlhkých, skalnatých, stinných místech. Obvykle příliš robustní do skalky.

Trillium smallii – *Liliaceae (Trilliaceae)* – lodyha 15-30 cm nebo vyšší, listy přisedlé, 6-15 cm dlouhé. Květy růžové – červenavě purpurové, petaly 1,8-2,2 cm dlouhé se zelenými, stejně velkými sepaly. Japonsko (jen Hokkaido) a Sachalin. Zaměňováno s *T. apetalon*, ale má sepaly i petaly.

Veronica allionii – *Scrophulariaceae* – plazivá rostlina do 30 cm v průměru, báze částečně dřevnatá. Listy 8-20 mm dlouhé, vejčité až eliptické, celokrajné nebo mírně zoubkaté, květy tmavě modré, v hustých hroznech 3-5 cm dlouhých, kvete v pozdním létě. JZ Alpy v suchých trávnících na žule a břidlici, 1800-2700m n. m.

Zanthoxylum simulans – *Rutaceae* – širší keř, asi 3 m vysoký, s velmi širokými trny (do 15 mm), listy dělené, 7-11 lístků široce vejčitých, 2-5 cm dlouhých, kvete v květnu – červnu, plody červenavé, tmavěji tečkované. Čína.

Markéta Kindlová, Mojmír Martan

Nečekaný úspěch

Přibližně před 4 roky jsem z různých zdrojů sehnal několik kusů himálajských hořců sekce kudoa (subgenus *Monopodiae*, section *Verticillatae/Marg./Halda*), ***Gentiana arethusae***

Burkill a *G. hexaphylla* Maxim ex Kusn. S pěstováním těchto rostlin jsem neměl žádné osobní zkušenosti a v české literatuře neexistovaly podrobnější návody, jak tyto raritní druhy úspěšně udržet v kultuře. S ohledem na jejich původ z nejvyšších vysokohorských oblastí Himálaje jsem měl obavu, že v podmínkách střední Evropy budou vzhledem k místním klimatickým poměrům téměř nepěstovatelné, nebo alespoň velmi obtížné a vhodné spíše pro skalkový skleníček. Tato obava se částečně vyplnila u *G. arethusae*, jež se mi prozatím zdá být hodně choulostivá. Hned po první zimě mi odešly vlivem přemokření a následného uhnutí všechny rostliny. Také následující rok nepřežilo zimu několik rostlin získaných od př. Plocara. Důvodem jejich úhynu bylo pro změnu pravděpodobně uschnutí v mrazem vysušeném, příliš lehkém a vzdušném substrátu. Také jaro 2009 se na tomto hořci podepsalo nepříznivě. Prudký přechod ze zimy do letních teplot zapříčinil rychlé tání sněhu a následné horké dny s ostrým slunečním svitem způsobily podpaření a uhnutí většího počtu rostlin, jež se doslova uvařily na přímém slunci. V současnosti mám několik nových rostlinek z různých zdrojů, včetně klíčenců z výsevu semen sbíraných v přírodních podmínkách přáteli Juráškem, Pavelkou a Holubcem. Semena většiny asijských druhů hořců spolehlivě klíčí v případě dostatečně dlouhé stratifikace již následující jaro, občas i napřesrok a někdy i v dalších letech. Díky tomu mám k dispozici dostatek rostlin pro experimentování. Vysázel jsem je na různě orientovaná stanoviště v několika typech skalek i do nádob, namíchal jsem i relativně protichůdné substráty a nyní nezbyvá, nežli vyčkat, jak tento experiment dopadne. Jako nejvhodnější prostředí se mi zatím jeví k východu orientovaná spárová skalka z pískovcových, stojatě zapuštěných placáků. Hluboké štěrby vyplňuje substrát složený ze zahradní hnědozemě smíchané se žlutým pískem a kamenitou křemínčitou drtí o zrnitosti do 1 cm. Povrch je posypán cca 3 cm hrubou vrstvou jemného štěrku. Většina himálajských hořců zde vloni tvořila kompaktní, pevné a sytě zbarvené trsíky až bochánky.

Velmi příjemným překvapením pro mne byla *Gentiana hexaphylla*. Při dodržení vhodných podmínek bude hořec zřejmě solidně pěstovatelný a dlouhověký. Rostlina je dle mého názoru mimo období květu na první pohled od předchozího druhu *G. arethusae* dosti nesympatně odlišitelná. Tvoří velmi podobné trsíky s nepříliš vyvinutou bazální listovou růžicí a plazivými až vzpřímenými, bohatě olistěnými lodyžkami s listy v šesti až sedmičetných přeslenech. Při srovnávání popisů v knize J. Haldy „The genus *Gentiana*“ a ve „Floře Číny“ jsem zjistil, že tyto jsou si značně podobné a u řady údajů v mm se jednotlivé odchylky často vzájemně prolínají. Při porovnání mých rostlin bych snad uvedl rozdílný vzhled bazální růžice, kdy u semenáčů *G. arethusae* byly lístky širší a přitisklé k půdě, zatímco u *G. hexaphylla* měly tendenci se zvedat a ihned vytvářet jakousi ježatou kouličku. Toto pozorování však mohlo být náhodné. U rostlin jdoucích do květu je rozlišení jednodušší. Pro srovnávání jsem mimo výše uvedených zdrojů použil fotografie dostupné na internetu. I zde asi dochází k záměnám, našel jsem dvě autentické rostliny s rozdílným názvem. U *G. arethusae* je olistění lodyh zřejmě hustší a kompaktnější, listy širší a tupé, zatímco u *G. hexaphylla* jsou delší, kopinaté, osinkaté a ostré, tvar kališních lístků je úzce čárkovitý až jehličkovitý a na konci jsou ostře zašpičatělé, kdežto u *G. hexaphylla* jsou tyto širší a zakončení je tupější. Květ *G. hexaphylla* je tvořen 5-8 široce vejčitými až okrouhlými korunními listy, přičemž zuby mezi kališními listy jsou téměř stejně dlouhé a souměrné, jakoby trojúhelníkovité. U *G. arethusae* jsou korunní cípy v horní části ostře zašpičatělé a někdy protáhlé do jakéhosi ocásku, korunní listy výrazněji přečnívají, jsou propojeny téměř do kruhu a spojení má jen nepatrnou špičku. Dalším znakem by mohly být vnější pruhy na korunní trubce, které by měly být tmavě modré, kdežto u *G. hexaphylla* jsou sytě až tmavozelené. Toto zbarvení měly všechny u mne kvetoucí hořce *G. hexaphylla* a je to uváděno také v knize Piláta a Deyla „Alpínky“. V hrdle koruny je *G. hexaphylla* bělavá až světle žlutá. Jinak je ovšem zbarvení koruny i tvar korunní trubky asi u obou druhů velmi

variabilní. Mé rostliny jsou světle modro-bělavé, kouřově sytě modré a jedna krásně světle fialová. Na internetu jsem našel též pravděpodobně *G. arethusae* s úzce zašpičatělými, úzkými listy s osinou. Také na ilustracích v knize Josefa Haldy mají dvě kresbou vyobrazené rostliny tohoto hořce zcela odlišný habitus. Rovněž u *G. hexaphylla* bývá udáváno několik subspecií. Vzájemné srovnávání je tudíž ztíženo řadou rozmanitých odchylek obou druhů a možná i kříženců s ohledem na společný areál výskytu (Sichuan, Yunnan, Tibet, Burma - přibližně 2000-4800m) a také existencí subspecií *G. arethusae* (suboculta, delicatula), jež však bývají uváděny někdy i jako synonymum. Jedna z rostlin mnou pěstovaných je v habitu zcela nerozeznatelná od *G. hexaphylla*, avšak květy jsou velmi podobné jakési miniaturní formě čtyřcípé *G. sinoornata*. V době sepisování tohoto pojednání jsem nevěděl, že o těchto pozoruhodných rostlinách vyjde v časopisu pražského klubu Skalničky č.1/09 velmi zajímavý článek př. Martina Hajmy (doufám, že skloňuji správně), který vám vřele doporučuji.

Množení hořců z výsevů v přírodě sbíraných semen je bezproblémové, vlastní semena jsem vysel poprvé v únoru 2009 a výsledek dosud není znám. Lze rovněž úspěšně provádět řízkování počátkem jara (květen). Později nařízkované vrchoły lodyh nezakořeňují, ačkoliv někdy vytvoří plně rozvinutý květ, což se mi stalo i u řízkování *G. prolata*. Druh je pravděpodobně vápnostřežný. Pro pěstování používám hodně propustný, štěrkovitý substrát smíchaný se zahradní zeminou s jílovitým podílem v poměru 1:1. Na částečně osluněných stanovištích s regulovatelným vodním režimem bych doporučoval přidat do směsi trochu rašeliny. Na místě přistíněném stěnou budovy (ve světlém stínu) mi rostou hořce již několik let, jsou stále v mírném vlhku, avšak kvalitně drenážovány. Přirozeně jim prospívá klasická horská zima s množstvím sněhu, ale úspěšně přežily (bez krytí) i nedávno minulá dvě nepříliš zdařilá zimní období bez trvalé sněhové pokrývky, s deštěm a holomrazem okolo -12 °C. V posledních dvou letech již zakvetly a na rozdíl od většiny hořců k tomu zřejmě nepotřebují přímé slunce. Tomu nasvědčuje skutečnost, že rozkvetla i rostlina, držaná v kelímku pod vzrostlým listnáčem v tzv. toulavém stínu. Zároveň to ovšem může být i varovným signálem, svědčícím o značné chladnomilnosti rostlin. V nížinách a teplejších oblastech mohou být tedy s tímto hořcem potíže.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Použitá literatura:

The genus *Gentiana*, Sen-Dobré, 1996

Flora of China - internet

Sličná sestřenice lýkoců

Je už nejvyšší čas psát o alpínkách, které mají více způsobů použití, aby jejich užití v našich omezených pěstebních plochách bylo ekonomičtější. Vybral jsem úmyslně jednu z nejsličnějších a nejužitečnějších, protože pro ty ošklivější léčivky není v malém časopisu dosti místa. *Stellera chamaejasme* L. (syn. *Wikstroemia chamaejasme*), která má taxonomickou příbuznost s rodem *Daphne*, inzeruje ve svém ctěném jméně falešný zakrslý jasmín (syn. *Chamaejasme stelleriana*). Rostlina nabízí k obdivu vonné červenobílé, žlutobílé nebo zlaté koule květů, odvar z mocných kořenů je lékem na bolesti skalničkařských kloubů a z jejich kořenů dělají Číňané kvalitní papír a provazy. Na nejvyšších pláních Tibetu se jí daří nejlépe, je tu jedovatým plevelem v pastvinách, který zvířata ignorují a turisté adorují (zbožňují). Roste také v Bhutanu, Nepálu, v Číně a Mongolsku, obvykle na slunných kamenitých stráních v nadmořských výškách 2700-4300 m. Tato divotvorná skalnička nesnáší stín, ale nevadí jí kyselá či zásadité půdní reakce, hlavně když je země stále vlhká. Zahraněční pěstitelé sdělují, že tato květina dává přednost lehkým písčitém půdám a středně těžkým půdám s drnovkou. Je to podivné, ale jediný mně známý skalničkař, který tento asijský exot již mnoho let pěstuje (má jen jednu rostlinu) je lomikamenista Karel Lang.

Ilustrace [obr. v barevné příloze] je z jeho vápencové skalky. Předpokládáme dobrou mrazuvzdornost v Čechách, i když literatura zaznamenává přežití mrazu v hodnotě -20°C.

Stellera je trvalka s mohutným děleným dřevnatým kořenem a s dřevnatějícími bázemi mnoha vzpřímených (občas purpurových) lodyh, vysoká 20-50 cm. Listy jsou střídavé, kopinaté (šedozelené s výrazným systémem žilek) a asi 2 cm dlouhé. Květy s bílými, žlutými či purpurovými květními trubkami, dlouhými 9-15 mm, jsou v mnohokvětých hlávkovitých květenstvích. Semeno je kónická šedavě bílá ochmýřená peckovice, velká 5x2 mm. V přírodě rostliny kvetou v dubnu a v květnu a peckovice dozrávají od července do září.

Jediný způsob rozmnožování steller je semenem, vysévaným hned po dozrání do studeného pařeniště. Klíčení bývá pomalé, občas nulové - jako v mém případě po vysetí čínského sběru. Vyklíčené semenáčky je dobré ponechat první zimu v protekci pařeniště a vysadit je až na jaře. Silné rostliny (tak jako u jiných delikátních skalkových keříků) jsou pak schopné po kruté zimě znovu obrazit z vyvrálé dřevnaté báze a tak oblažit svého stresovaného přítele.

Zdeněk Zvolánek, Karlík

Pozn. red.: Přítel Zvolánek dosud nebyl na mé skalce, proto nevěděl, že od roku 2005 pěstuji stelleru původem z čínského Napa-Hai s nádherně zbarvenými, žlutooranžovými květy (viz obrázek v barevné příloze). Mohu potvrdit vše, co o ní napsal. Já ji mám zasazenu na lehce svažitém políčku, které je od jihu chráněno větším kamenem (když jsem ji sázel, nevěděl jsem, jak bude snášet vysoké letní teploty). Rostlina má tedy „nohy“ v chladu, stínu a v poměrném vlhku (hned vedle roste vlhkomilný zvonek *Campanula chamissonis*), horní části lodyh jsou částečně ozařovány sluncem, hlavně v odpoledních hodinách. Půda je zde hodně kamenitá a nevápenná (brněnská vyvřelina). Od roku 2006 kvetla každé jaro (u mne rozkvétá na přelomu května a června a kvete asi 14 dnů). Zimním krytem ji nehýčkám. Jedinou činností, kterou provádím je odstřížení zaschlých lodyh na podzim nebo v předjaří, jinak je zcela nenáročná a bezúdržbová.

MM

Astragalus, a jak dál?

Článek, který vám dneska předkládám, je jen krátká zpráva o jedné rostlině a jejich nárocích na skalce. Dlouho jsem jej ale odkládal. Semínka této rostliny mi poslal můj kamarád asi před patnácti lety s tím, že je to *Astragalus albidus*, ať jej napiluju a vyseju. Z dřívějšíka jsem věděl, že se kamaráda vyplatí poslouchat, a tak jsem učinil, jak řekl. Za jedné z dubnových nocí jsem vytáhl malý skalpílek, semínka rozsypal na papír a jal se jim lehounce nařezávat o semení na opačném pólu než kde je tzv. hillum. Tedy pupek semen. To je ten světlejší matný terčík, který snadno na každém semínku z rostlin čeledi *Fabaceae* najdete. To je tam, kde je semínko přichyceno k plodolistu. Což je... nene. Končím. Zkrátka jsem semínka skarifikoval, jak se tomu říká po zahradnicku. A hned o dalším víkendu zasel.

Vzešly krásně pravidelně a hned po přepikýrování a zakořenění v kontejnerku jsem se jal hledat to nejvhodnější místo k vysazení. Problém byl v tom, že jsem o něm nikde nemohl najít žádnou zmínku. I vysadil jsem jej tak, jak mi připadal, na suché a slunné místo, do velice propustné, slabě kyselé až neutrální země.

Bylo hned vidět, že jsem se trefil. Podle prvních příznaků se jevilo jasné, že se bude jednat o polokeřovitý druh se zdřevnatělou bází. Listy byly lichozpeřené, s trošku řidčeji uspořádanými lístky. Na nich byly trichomy, buď ležaté, a nebo nějak větvené (pod mikroskopem jsem je neprohlížel), které dodávaly listům nasivělý nádech. Mě ale zajímalo, jak přežije zimu a hlavně jak pokvete.

Toho jsem se dočkal už následující rok. Ačkoli zima byla jak se patří, rostlinky přežily velice dobře a hned, jak začaly na jaře pučet, bylo jasné, že i pokvete. To pučení nastalo

v dubnu, a v květnu pak rozkvetla. Chudé hroznovité květenství neslo několik květů, centimetr až dva dlouhých, které mě skutečně příjemně překvapily. Kalich květu byl narůžověle naběhlý. Květ tvaru typického pro bobovité měl, a vlastně pořád má, pavězu sytě fialovorůžovou a člunek bílý, nebo jen lehce nafialovělý. V kombinaci s keříčkem nasivělých lístků vypadal opravdu pěkně a nejen to. Po zkušenostech z těch patnácti let, od zasetí semínek po napsání tohoto článku, mohu klidně říct, že je to kytka i velice odolná, neplevelivá a kompaktní. Na chudé půdě, v níž roste, je dnes odhadem 30 cm v průměru a za vegetace tak 20 cm vysoká. I s květem.

Článek by tu mohl skončit, ale já ji přece jen našel. Kytku jednu tajnůstkářskou. Jde totiž o poddruh kozince *Astragalus vesicarius ssp. albidus*. Sám *Astragalus vesicarius* se vyskytuje od Španělska až na Krym. Na našem území neroste, ale na Slovensko zasahuje právě tahle subspecie. Speciálně do Slovenského krasu. Tak a tohle je už konec. Jen s tou douškou, že letos vyseju mnoho semínek, a pak mnoha semenáčky osadím stepní stráň na mé nové skalce. Opravuji. Skále. Někteří už ví, o čem mluvím.

Pavel Holík, Blížkovice

Ako som to vyvrásnil

Niečo podobné ste si mnohí na záhrade vytvorili stavbou prísne vrstevnatých skaliek. Vaše rôzne aj takmer kolmo uložené vrstvy imitujú vodorovne uložené sedimenty, ktoré akože čas položil do iného dramatického smeru.

Pri horských potulkách a detailných štúdiách obrázkov zo svetových hôr som si všimol, že sedimenty sú kadejako poprehýbané a opticky to zvyrazňuje aj rozdielna farba vrstiev. Toto úžasné geologické divadlo sa ešte viac tvarovo zvyrazňuje rôznou odolnosťou vrstiev, ktoré vystupujú do priestoru ako previsy, terasy a ostré hrebene. Takáto je napr. oblasť v okolí hory Pico de Posets, konkrétne vrchol Forcau Alto (2885 m) v Pyrenejach. Najznámejšia scenéria vrásnenia v Európe je s najväčšou pravdepodobnosťou v Čiernej Hore. Každý skalničár – tulák, určite pozná pohorie Durmitor a očarujúcu panorámu vrcholov Prutaš (2392 m) a Šareni pasovi (2248 m), ktoré majú priľahlé svahy poprehýbano farebne pruhované. Skalničár – tulák – staviteľ sa pozastaví nad úžasnou, dokonalou harmóniou vzdutých geologických vrás a zatúži mať kúsok záhybu a nejakú tú faldu aj na svojej záhrade. Začal som nad modelovaním takéhoto výtvoru vážne rozmýšľať a do úvahy pripadá jedine andezit, ktorý má peknú doskovitú odlučnosť a všade po okolí je ho pomerne dost. Námieta by mohla byť, že andezit je vyvrelina a nie sediment. Takémuto útvaru môžu teda najväčší kritici kľudne hovoriť vypreparovaný lávový prúd. Vysadeným skalničkám v takejto skalke je to však jedno, ako tomuto útvaru hovoríme. Dôležité je, že tam výborne fungujú a rôznymi expozíciami dávam možnosť širokému sortimentu.

Hneď od začiatku som vedel, že poruším niekoľko pravidiel stavby vrstevnatej skalky. Úplne sa zrušila teória, že vrstvy musia byť navzájom rovnobežné. To znamená, žiadny špagát a nárožný kameň od ktorého vychádzame v dodržovaní jednotného sklonu. Pri zhromažďovaní niekoľkých ton skál som si všimol, že z niektorých lokalít sú kamene farebne mierne odlišné. To bolo prvé triedenie podľa farebného odtieňa, ktoré sa využilo pre jednotlivé vrásy. Ďalšia vec, ktorá robí vrásy tak úžasné a dramatické, je, že jednotlivé vrstvy sú rozdielne odolné voči erózii, čo dáva základ bizarným tvarom. Jeden odtieň, v mojom prípade okrovo hnedastý (väčšia prímes železa), som si zvolil ako zvetrávaniu odolnejší a tvorí v skalke akoby terasu nad previsom. Aby som zabezpečil dokonalú stabilitu tejto vyčnievajúcej vrstvy, pomohol som si betónovým základom schovaným pod úrovňou terénu. Do tohto základu, ktorý bol v tvare oblúka a určoval smer vrásy, sa zabetónovali kamene v jednej vrstve tesne vedľa seba tzv. kamenárskym štýlom. Pre vertikálne vrstvy sa kvôli

stabilite odporúča uhol s terénom 80 - 90°. Keďže som najviac vystúpavé (odolné) vrstvy dával do betónového základu, zvolil som uhol okolo 70°. Pôsobí to odvážne a elegantne. Týmto spôsobom ukladania sa mi otvorila možnosť ukázať nádhernú štruktúru plochy odlučnosti bočných stien. Zároveň som si takto vyriešil neustálu túžbu postaviť v skalke prirodzene vyzerajúce previsy pre skalničky, ktoré nemajú radi dážd' do trsov. Ako príklad uvediem *Androsace vandelli*, rastlinu, ktorá je najviac obdivovaná ako kvetináčová kultúra v pareniskách a skleníkoch. Až neskutočne krásne dokonalé sú rastliny na fotografiách v anglických časopisoch AGS. Chýba im však divokosť a prostredie so štrkom jednej frakcie mi tiež nejako nepasuje. Takto si pri pozieraní obrázkov s úsmevom spomínam na rulové previslé steny prilahlých svahov údolia Saas vo Waliských Alpách, kde v najužších štrbinách kraluje bez konkurencie táto belostná nádhera. Tiež síce pestujem (rozmažávam) tento pochybok aj pod skleneným krytom (parenisko, skleník), ale ten vonku spoločne s ďalšou vybranou elitou (napr. *Dionysia involucrata*) dodávajú skalke jeden výnimočný zimný efekt. Keď sú všetky skaly a hlavne rastliny zakryté dostatočnou vrstvou snehu na všetku tú bielu perinu sa prizerajú so „suchých“ previsov ušľachtilé trsy týchto rastlín. Zimná fujavica však občas dokáže vytvoriť ešte dokonalejšiu divokosť. Nafúkané vločky sa pozachytávajú na bočných stenách previsov, vykreslia každú nerovnosť a veľmi zľahka prikryjú vyčnievajúce trsy. No ale poďme ďalej stavať a potrápiť sa s predstavivosťou.

Pri tvorení oblúku vrásky bolo dôležité brať do úvahy skutočnosť, že prírodná plocha odlučnosti nie je dokonale rovná. Vzácne boli pre mňa kamene, ktorým sa plocha mierne zatáčala. Najpraktickejšie sa to premeriavalo prižmúreným okom, ako keď kontrolujete drevenú latu, že či je rovno odpílená, alebo ohoblovaná. Samozrejme, že takáto skalka sa tvorila veľmi zdĺhavo, ale pre čo najlepší efekt to bolo potrebné. Nechcel som vrásku poskladanú z mnohouholníka, ale ako dokonalý celistvo kompaktný oblúk. Okrem toho sa všetky vrstvy v skalke na vrcholoch mierne vlnili, no nakoniec vystúpili hore ako skalný výstupok s prudkým ukončením kolmou až previslou stenou. Tento krát to však tvorili čelá ukladané tak, aby vznikli veľmi úzke štrbiny pre výsadbu. Keďže celá skalka je dosť rozľahlá a bola tu možnosť ďalej experimentovať, tak som elegantne kompatibilné vrásky narušil a jednoducho povedané do vertikálnej skalky som vložil blok horizontálne uložených skál. Aj v prírode sa predsa môžu vrásky „náhle“ prelomiť, posunúť, a tak porušiť líniu.

Pre čitateľa tohto článku je určite ťažká predstava, že ako to všetko vyzerá. Snažil som sa písať krátko a zrozumiteľne. Neviem, ako sa mi to podarilo, ale najlepšie je takúto skalku vidin, a tak prikladám nejaký ten obrázok. Zámerne nie cez obdobie, keď je v skalke veľa farebných kvetov, ale mimo obdobia kvitnutia, aby nerušene vyniklo samotné skalné zoskupenie.

Na záver spomeniem ešte pár číselných údajov. Táto skalka má približný pôdorys 10 x 3 m. Koľko ton skál sa použilo, netuším, ale najväčšie kusy mali stranu aj jeden meter pri hrúbke okolo 10 cm. Samozrejme väčšina skál je menších rozmerov. Výsadba sa zámerne urobila z miniatúrnych rastlín rodov *Arenaria*, *Androsace*, *Draba*, *Dianthus*, *Gentiana*, *Primula*, *Saxifraga* a pod.

Róbert Roth, Kremnica

Arisaemy záhad zbavené I.

Exotické, tajemné, záhadné, kouzelné, atraktívni - všemi těmito názvy bychom mohli obdařit tyto pozoruhodné hajní hlízovité rostliny zvané též podle zahnutých toulců na vzpřímených stvolech „kobří lilie“. Během posledních několika let se staly velikou módou. Když mi před asi 10 lety můj soused a kamarád, již zesnulý Erich Lunda z ostravského klubu skalničkářů, nabízel za směšných 10 Kč za kus několik „brambor“, byl jsem v rozpacích, zda jej mám přijmout. Vše, co svojí výškou přesahovalo 25 cm, jsem tehdy považoval za plevel a

hlízy jsem od něj vzal spíše z ohleduplnosti, abych neurazil... Ani ve snu mne tenkrát nenapadlo, že se tyto rostliny časem mohou stát hned po hořcích mou největší pěstitelskou vášní! Rod *Arisaema* náleží do čeledi *Araceae*, áronovité. Typickým znakem čeledi je palicovité květenství (spadix) v květním toulci (spathum). Květy jsou většinou jednodomé, řidčeji dvoudomé (samčí a samičí květy jsou na dvou rostlinách), navíc se u některých druhů stává, že tatáž rostlina může být jeden rok samčí a další rok samičí. Souvisí to se zásobami výživných látek v hlízách v závislosti na půdních a klimatických poměrech. Největší ozdobou je většinou velký, atraktivně zbarvený, obvykle různě pruhovaný nebo kropenatý toulec. Květy sice nevoní, ale na rozdíl od různých užovčů a zmijovců ani nepáchnou. Hlízy i ostatní části jsou za syrova jedovaté. Existuje přibližně přes 150 druhů s výskytem především v Asii, zejména v Číně, Indii, Nepálu a v Japonsku. Vyskytují se však na většině kontinentů od tropických oblastí po severní mírné pásmo. Podrobnější popisy těchto rostlin najdete v knize *Stínomilné trvalky* od Pavla Sekerky, vydané v nakladatelství Grada v r. 2003. Zaměřím se spíše na stručný popis, případně pěstební podmínky jednotlivých druhů, z nichž některé jsou naprostými novinkami, přiváženými v posledních letech zejména z oblasti Himálaje. Chtěl bych jen krátce upozornit na jednu mylnou domněnku, která se občas v souvislosti s těmito rostlinami vyskytuje. Většina druhů má sice v oblibě vyšší vzdušnou vlhkost a mírně vlhký substrát v době růstu, avšak přemokření jim zpravidla velmi škodí. Platí to zejména pro období časného jara, kdy při rašení dochází v přehnaném vlhku k uhnutí hlavního stvolu ještě v zemi a následnému úhynu celé hlízy. Zjistíme-li tuto katastrofu včas (když těsně po vyrašení puku z půdy přestane růst) lze ještě někdy rostlinu zachránit šetrným odstraněním uhnulé části, vydesinfikováním poškozené části dřevěným uhlím a následným držetím v suchu po celé léto. Zmatená arisaema se pak asi mylně domnívá, že nastal konec vegetačního cyklu a zatáhne, popřípadě vytvoří i dceřiné hlízky. Tento recept je však jen asi 40 %, úmrtnost je velmi vysoká. Nebezpečné je rovněž období pozdního léta a počínajícího podzimu, kdy řada druhů po sežloutnutí listů vyžaduje téměř naprosté sucho. Tento požadavek souvisí s klimatickými poměry v rozsáhlých oblastech Asie v tomto ročním období. Totéž platí pro většinu arisaem v zimním období, kdy v případě nedodržení dormance v téměř úplném suchu dochází k napadení hlíz plísní a hnilobou, nebo k předčasnému rašení. Pouze v intervalu plné vegetace vyžadují dostatek vláhy při dodržení rozumné míry drenážování. Čím vlhčí je pak jejich stanoviště, tím více může být slunečního světla. Osobně upřednostňuji tzv. světlý stín pod vzrostlejšími buky. Nádherné botanické druhy těchto hlíznatých rostlin získávají v poslední době i ocenění na skalničkářských výstavách v ČR a okruh jejich úspěšných pěstitelů se neustále rozšiřuje. Domnívám se, že si tyto zajímavé rostliny naší pozornost plně zaslouhují. Mnohé z nich teprve čekají na své zavedení do kultury a rozlehlá území Asie stále ukrývají rostliny zcela nové a dosud neurčené. Snad i tato bílá místa na mapě botanického členění mohou být pro nás lákavou výzvou a inspirací. Tímto pojednáním se vám pokusím přiblížit známější představitele tohoto rodu, kteří dle mého názoru stojí za pokus o pěstování.

Podle mých dosavadních zkušeností jsou absolutně nejodolnějšími druhy různé subspecie *Arisaema angustatum*. Z nich pak nejlépe roste *Arisaema amurense*. Tato asi 30 cm vysoká rostlina se znoženým, zpravidla pětičetným listem je zřejmě nejčastěji pěstována. Toulce jsou zelené nebo zelenohnědé, s bílými až žlutobílými pruhy. Palicovité květenství, tzv. spadix je žlutozelené až bílé. Na složení substrátu je zcela nenáročná, na vhodném stanovišti snáší dobře zimní vlhko i holomrazy okolo -25°C. Podobným druhem, snášejícím rovněž extrémní výkyvy zimního počasí, je blízce příbuzná *Arisaema peninsulae* se světle zeleným toulcem s bílými proužky. Oba botanické druhy v různých formách a též *Arisaema angustatum* ssp. *serratum* pěstují ve volné půdě již několik let bez jakékoliv zimní ochrany. Je ovšem pravdou, že místo výsadby je pod středně vzrostlými buky a povrch půdy bývá na podzim pokrytý vrstvou spadaneho listí.

Dalším poměrně často pěstovaným druhem je severoamerická *Arisaema triphyllum*. Vyskytuje se v několika poddruzích a mnoha formách, jež se značně odlišují výškou, olistěním i zbarvením toulců, kdy podklad přechází od světle žlutozelené až po tmavě hnědočervenou u *ssp. atrorubens*, jež bývá občas udávána jako samostatný druh. Podobně je tomu u *Arisaema stewardsonii*. Jindy jsou pruhy naopak bílé až žlutozelené a palice bílá až zelená, někdy s rezavým až hnědým nádechem. Na květní palici se na podzim vytváří velké množství červených bobulí obsahujících semena. Vzhledově se podobají plodům aronu *Arum italicum*. *Arisaema triphyllum* pochází z vlhkých lesů východních částí USA a pravděpodobně není zcela mrazuvzdorná. Několik rostlin mi minulé tři roky úspěšně přezimovalo, avšak zima byla tehdy ideální s vysokou sněhovou pokrývkou od listopadu do dubna, resp. v následujících dvou letech s mírnými teplotami. Uvidíme, co s nimi udělá letošní zimní období. Rostliny z chladnějších oblastí a vyšších poloh by snad mohly být odolné. Výhodou tohoto druhu i jeho forem je vytváření velkého množství mladých hlízek. U některých druhů arisaem se zbarvení květní palice liší podle toho, zda se jedná o samčí nebo samičí rostlinu.

Občas bývá pěstován také další severoamerický druh *Arisaema dracontium*. Jeho vyobrazení bychom našli v jednom ze starších čísel časopisu Skalničky (příloha k článku př. J. Šlégl z Děčína). Tento typicky hajní druh s přibližně šesti až osmičetným listem na lodyze a dlouhým, úzkým, světle až sytě zeleným toulcem mi na přistíněném stanovišti v humusovité vlhké půdě pod buky poblíž potoka zatím dobře roste a zdá se být bezproblémový. Květ není příliš ozdobný, rostlina je spíše zajímavá palmovitými, dlouhými, úzce kopinatými, souměrně stříhanými listy a robustním vzrůstem.

V úvodním článku jsme si představili *Arisaemy* nejsnadněji pěstovatelné a také druhy do budoucna velmi perspektivní. Příště si „posvítíme“ na druhy pěstované nejdéle, resp. nejčastěji.

Oldřich Navrátil, Ostrava

CO NÁS ZAJÍMÁ

Flora Ortlerských Alp a přilehlých oblastí

Před několika lety proběhl úspěšný zájezd pražských skalničkářů do Ortlerského národního parku (it. název Stelvio), největšího národního parku na území celých Alp, který se rozprostírá nedaleko tzv. trojmezí, kde se stýkají hranice Itálie, Rakouska a Švýcarska. V minulých letech jsem měl příležitost několikrát navštívit tuto oblast a poznat krásnou přírodu i květenu těchto hor i přilehlých pohoří - přírodních parků Prasanella a Adamello. Jelikož jsou tyto horské masívy tvořeny převážně kyselými horninami, jež pouze směrem dále na jih přecházejí do vápencového pohoří Brenta a na západ, za městem Edolo do Bergamských Alp, není flóra tak bohatá, jako v Dolomitech. Přesto zde můžeme narazit na mnoho nádherných květin. Na horských loukách alpského pásma rostou žlutokvěté koniklece *Pusatilla alpina ssp. apiifolia*, nižší a vzácnější narůžovělá *Pulsatilla vernalis*, mohutný bodlák *Cirsium spinosissimum*, žlutě kvetou *Lotus alpinus*, *Lotus corniculatus*, *Potentilla aurea*, *Hypochoeris uniflora* a *Geum montanum*. Najdeme zde rovněž velké množství rozličných jestřábníků (*Hieracium*). Velmi dekorativními bylinami jsou *Aconitum napellus* a *Delphinium sp.* Na vlhčích místech můžeme najít drobnou fialku *Viola biflora*, bíle kvetoucí bahenní rostlinku *Parnassia pallustris* a modrokvětou tučnici *Pinquicula leptoceras*, téměř plevelivý je šťovíček *Oxyria digyna* a kolem potoků porosty haveze česnáčkové *Adenostyles alliariae* a kontryhelu alpského *Alchemilla alpina*. Rostou zde také dřípátky *Soldanella alpina* a růžová *S. pussila*. Z hořců tady nalezneme asi 40 cm vysoký, žlutý, tečkovaný hořec *Gentiana punctata*. Na všech loukách bývá doslova záplava modrých *G. kochiana*, méně

rozšířen je hořec jarní *G. verna* a ostrůvkovitě, roztroušeně můžeme najít také *Gentiana bavarica*, jež je ve výškách kolem 2700 m nahrazena poddruhem *ssp. imbricata* (syn. *subacaulis*). Můžeme vidět i porosty růžově až tmavě fialově kvetoucí *Gentianella germanica*, v okolí ledovců mezi kameny pak miniaturní hořeček *Gentianella nana*. Jednou z nejokrasnějších rostlin je červeně kvetoucí jetel *Trifolium alpinum*. Na sušších místech najdeme zvonečnický *Phyteuma sieberii*, *P. globularifolium ssp. pedemontanum* a *P. hemisphaericum*, ze vstavačovitých rostlin je nejhojnější *Dactylorhiza fuchsii*, roste zde *Gymnadenia conopsea*, *Leucorchis albida* a nádherná *Nigritella nigra*, která bývá hojnější na půdách bohatších na vápenec. Ze zvonků je nejhojnější *Campanula scheuchzeri*, *Campanula barbata* a v jižní části pohoří na kamenitých místech též *Campanula spicata*. Častý je hromadný výskyt rododendronů *Rhododendron ferrugineum*, vřesu *Calluna vulgaris* a drobné dřevinky *Loiseuleria procumbens*. Na podmáčených místech se nacházejí kolonie česneku *Allium schoenoprasum* v růžové i bílé barvě a parádní sítna *Juncus jacquini*. V kamenitých loučkách a suťovištích se objevují modré ostrůvky *Myosotis alpestris* a žlutě září *Doronicum clusii*, běžná je *Saxifraga paniculata* a bíložlutá *Saxifraga bryoides*, vzácnější je *Saxifraga aizoides* ve žluté a výjimečně i v oranžové formě. Zejména ve vyšších polohách je všude přítomná krásná *Saxifraga oppositifolia* s květy v paletě odstínů růžové a červené barvy. Z různých druhů a forem netřesků je nejkrásnější *Sempervivum wulfenii* s modrozelenými růžicemi a nádhernými velikými žlutými květy. Při jeho pěstování je nevýhodou malá ochota vytvářet dceřiné růžice, proto je v kultuře stále vzácný.

Vydáme-li se z údolí Val di Pejo vzhůru k nejvýše položené turistické chatě v Itálii, rifugio Mantova, cca 3500 m.n.m., můžeme sledovat změny vegetace vlivem nadmořské výšky. Cestu nám usnadní dvoustupňová lanovka, která překonává převýšení 900 m a končí ve výšce téměř 2300 m. Jednosedačkový archaický horní úsek připomíná stylem jízdy některé kolotočové atrakce a v případě přežití je neopakovatelným zážitkem. Přeletíme tak oblast smrkových lesů, hustých porostů kleče a jalovců *Juniperus sibirica* a rododendronů a ocitneme se přímo na bujných loukách alpského pásma. S přibývajícím nadmořskou výškou se vegetace snižuje a pestrost druhů úměrně klesá. Rostou zde plazivé vrby *Salix reticulata*, *S. herbacea* a *S. helvetica* v různých formách včetně kříženců, *Homogyne alpina*, *Lloydia serrotina*, *Achillea atrata* a *Achillea nana*, jež zde má svá nejvýhodnější naleziště v Alpách, dále *Minuartia sedoides*, *Silene acaulis ssp. excapa*, *Senecio abrotanifolius*, *Eritrichium nanum*, *Callianthemum coriandrifolium*, *Cerastium uniflorum*, pravděpodobně *Erigeron uniflorus*, bez mikroskopu těžce odlišitelný od jiných druhů a *Geum reptans*. V nejvyšších polohách na hranicích věčného sněhu přežívají jen nejotužilejší druhy schopné odolávat drsným podmínkám. Kromě různých mechů a lišejníků tady najdeme mezi sutí starček *Senecio incanus ssp. carniolicus*, *Leucanthemum alpinum*, z dálky září květy *Linaria alpina*, bílými, narůžovělými až červenými květy se pyšní *Ranunculus glacialis* a často narazíme na klenot tohoto pohoří, pochybek *Androsace alpina*. Jeho kompaktní, zelené bochánky bývají obsypány přisedlými sytější růžovými, vzácněji bílými květy.

Okolní hory jsou rovněž známy svým bohatstvím rozličných druhů rodu *Primula*. Nejhojnější je pravděpodobně *Primula hirsuta*, která se zde objevuje v barevných odstínech růžové až tmavě rudé barvy, vzácně lze najít i rostliny bílé. Roztroušeně, avšak na lokalitách někdy i masově, roste *Primula integrifolia*, pěkná rostlinka s lesklými lístky, jež zde dosahuje na východní okraj svého výskytu. Ve skalce mi solidně roste i přirůstá ve východně orientované spáře mezi kameny. Západní hranicí areálu je Passo Tonale pro *Primulí minima*, jež je hojnější ve východních Alpách. Občas se můžeme setkat i s jejími kříženci (*P. x floerkiana*) s *Primulí glutinosa*, která je ve všech okolních horských masívech velmi rozšířena. Tato nádherná a pro kulturu téměř nezkrotitelná kytička s úzkými, podlouhlými až vejčitými tmavě zelenými, jemně zubatými lístky se tady objevuje s květy až neuvěřitelně hořcově tmavě modrými. Nad Passo Tonale ve výšce kolem 2800 m, poblíž ledovce, kde

trénoval fenomenální italský lyžař Alberto Tomba, jsou této rostliny doslova polštáře. Roste zde spolu s dalším atraktivním druhem *Primula oenensis* a vytvářejí spolu spontánně mezidruhové křížence natolik vzájemně odlišné v habitu i barvě květů, že jejich konkrétní popis je téměř nemožný. Podle některých zdrojů z literatury by se v pohoří Ortler mohla okrajově vyskytovat také *Primula latifolia*. Osobně jsem se však s ní nesetkal.

V některých částech těchto hor, např. na jižních svazích pod passo Stelvio (2758 m), můžeme narazit na rostliny, jež bychom zde příliš nečekali. Jedná se o vápnomilné druhy jako *Leontopodium alpinum*, *Aster alpinus*, *Dianthus sylvestris*, *Doronicum grandiflorum*, *Thlaspi rotundifolium*, *Thymus praecox ssp. polytrichus*, *Veronica fruticans* ap. Nalezneme je i na protější straně údolí Val Camonica, v přírodním parku Adamello ve výškách nad 2000 m. Může to být způsobeno prolínáním vápencových vrstev, jež sem zasahují od jihozápadu z Bergamských Alp, ale pravděpodobnější je působení jevu, jež je znám i z Vysokých Tater. Jedná se o vliv tzv. mylonitového podloží. Různými horotvornými procesy došlo k rozdrčení žulových hornin. Při jejich následném zvětrávání a rozkladu dochází k uvolňování oxidu uhličitého a při jeho následné přeměně vzniká uhličitán vápenatý. Ačkoliv je jeho množství v půdě nepatrné, vápnomilným rostlinám postačuje k existenci.

Jelikož jsou tyto hory s mnoha ledovci, vodopády a dalšími přírodními krásami také botanicky velmi zajímavé a navíc z turistických center, vysokohorskými cestami i lanovkami relativně dobře přístupné, rozhodně vám doporučuji jejich návštěvu.

Na závěr bych chtěl upozornit na skutečnost, že při sepisování jsem vycházel z osobních poznatků. Jelikož jsem důsledně nepročesal celé toto pohoří a v některých jeho částech, zejména na západě jsem nebyl vůbec, některé rostliny, jež jsou odsud uváděny, v mém soupisu chybí, za což se dodatečně omlouvám. Také různé druhy tučnolistých primulí, jejichž teritoria výskytu se v těchto horách vzájemně překrývají, vytvářejí zde celou řadu spontánních hybridů. Naleznout tyto rostliny mimo dobu květu je ovšem nesnadné a s ohledem na nedostatek kvalitní odborné literatury a neobvyčejnou variabilitu kříženců bych si pravděpodobně někdy nebyl jist jejich určením.

Oldřich Navrátil, Ostrava

INFORMACE ZE SETKÁNÍ

Usnesení z 33. setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky

Setkání uspořádal ve dnech 2.- 4.10.2009 Klub skalničkářů Brno v hotelu Vyhlídka v obci Lažánky na Brněnsku. Setkání se zúčastnilo 17 klubů.

Složení návrhové komise: František Holenka, Alžběta Gromová, Vladimír Šumbera

Závěry:

1) Konstatujeme, že počet přednášek a lektorů se soustavně snižuje. Žádáme vedení jednotlivých klubů, aby věnovalo tomuto problému zvýšenou pozornost a snažilo se nabídnout klubům do příštího setkání více lektorů a témat.

2) Oslovujeme vedení všech klubů, aby při organizování nebo realizování jedno i vícedenních zájezdů zformulovali stručnou informaci obsahující charakteristiku zájezdu a spojení na organizaci. Navrhujeme jednotlivým klubům zaslat informace o uskutečněných zájezdech přes internet nebo poštou nebo ke zveřejnění do skalničkářského tisku.

3) Klubový časopis dosud vydává a bude nadále vydávat brněnský klub 2x ročně a pražský klub 4x ročně. Usnesení a závěry by měly být uveřejněny v těchto časopisech.

4) Pro příští setkání klubů by měli být všichni příslušníci klubů označeni vizitkou se jménem a příslušenstvím k alpínkářské organizaci. Toto označení zajistí klub účastníka.

5) Přítelkyně Gromová z Nitry navrhuje nabídnout, dle zvážení autorů, zapůjčení přednášek na CD menším klubům.

6) Pražský klub navrhuje možnost prezentace všem zúčastněným klubům na vývěsních deskách v prostoru pražského výstaviště na obou jarních výstavách. Zájem o tuto prezentaci bude vyhodnocen na setkání skalničkářských organizací v roce 2010 v Žilině. Pražský klub zde předloží rámcový návrh prezentace.

7) Pražský klub navrhuje možnost zasílat svůj klubový zpravodaj Skalničky zájemcům i z ostatních klubů bez nutnosti stát se pražským členem. Své požadavky posílejte na adresu jednatele nebo hospodářky Klubu skalničkářů Praha do konce roku 2009. Požadavky by měly být plněny od 1. čísla 2010. Předběžná cena je 80 Kč + poštovné. Podmínkou však je, aby bylo celkem objednáno alespoň 50-80 ks časopisů.

8) Závěrem vyjadřujeme svoji upřímnou vděčnost organizátorům za přípravu setkání, starostlivost a dobrou organizaci. Pozornost a dík patří kuchařskému servisu paní Marii Mautnerové, obsluhujícímu personálu: Janě Riesnerové a Veronice Petrové. Nesmíme zapomenout poděkovat za jednotlivé jídelní chody a celkový program této akce, Botanické zahradě a arboretu MZLU a její průvodkyni Markétě Kindlové, díky za vysoce odbornou přednášku Mojžíru Martanovi na téma Skalničky v brněnských podmínkách a za ukázkou skalek členů brněnského klubu.

9) V roce 2010 uspořádá 34. setkání Žilina a v roce 2011 bude setkání v Nejdku.

Zpráva z 33. setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky

Setkání se konalo v hotelu Vyhlídka v obci Lažánky, asi 25 km od centra Brna. Setkání se zúčastnilo 50 delegátů ze 17 klubů.

V pátek 2. 10. 2009 v odpoledních hodinách přijeli účastníci do hotelu Vyhlídka v obci Lažánky, kde byli uvítáni a ubytováni. Po večeři byla promítnuta krátká prezentace obrázků z okolí Lažánek a přírodovědně zajímavých míst Brna a okolí. Dále následoval hlavní program - informace předsedů / představitelů o činnosti klubů. Byly zde také upřesněny adresy předsedů / jednatelů klubů, termíny výstav, možnosti návštěv zahrad a nabídka přednášejících. V přestávkách byla promítnuta prezentace jarní výstavy Klubu skalničkářů Brno 2009 a DVD Ignis Brunensis (přehlídka ohňostrojů).

V sobotu 3. 10. 2009 po snídani účastníci odjeli na dopolední program. Navštívili bohatou lokalitu bramboříku evropského, absolvovali krátkou procházku kolem hradu Veveří, exkurzi v Botanické zahradě a arboretu MZLU, kde si současně mohli nakoupit rostliny na burze skalniček Klubu skalničkářů Brno. Po obědě účastníci setkání navštívili Botanické zahradnictví manželů Holzbecherových v Lelekovicích u Brna, kde si opět mohli nakoupit rostliny. Po krátké svačině byla zahájena diskuze. Na závěr bylo promítnuto DVD příroda Brna. Po večeři následovaly přednášky předsedy Klubu skalničkářů Brno Mojžíra Martana na téma Zahrady a skalky členů Klubu skalničkářů Brno a Skalničky v brněnských podmínkách.

V neděli 4. 10. 2009 po snídani byli přítomni seznámeni s návrhem usnesení ze 33. setkání (návrhová komise F. Holenka, A. Gromová, V. Šumbera), které bylo posléze schváleno.

Skalničkářské výstavy v roce 2010

Bratislava	30.4 - 3.5. Botanická zahrada UK Bratislava, Botanická ul. 3
Brno	1. 5. – 8. 5. Jarní výstava + burza, Areál Čtyřlístku Brno, Bystrcká ul. 21.5. - 24.5. burza rostlin při výstavě Iris 2010 v Botanické zahradě a arboretu MZLU, Brno, Černá Pole, tř. Generála Píky 1.10. - 4.10. burza rostlin při výstavě Barvy podzimu 2010 v Botanické zahradě a arboretu MZLU, Brno, Černá Pole, tř. Gen. Píky
Bruntál	14. 5. – 15. 5. v atriu Kulturního střediska v Bruntále, Dukelská ul.
Drietoma	7.5. - 8.5. Drietoma, areál školy
Děčín	5.5. - 8.5. Nádvoří Oblastního muzea
Nejdek	14.5. - 18.5. u obchodního centra (TESCO, OBI), Karlovy Vary
Nitra	22.4. - 25.4. 13. medzinárodná výstava pre zahradníctvo, zahradkárov, priateľov bonsajov na výstavisku Agrokomplex v Nitre 19.8. - 22.8. 37. medzinárodný poľnohospodársky a potravinársky veľtrh na výstavisku Agrokomplex v Nitre.
Olomouc	5.5. - 8.5. prostory Slovanského gymnázia na tř. Jiřího z Poděbrad
Opava	20.5. 12-18h + 21.5. 8-18h
Ostrava	8.4. + 28.4. - 30.4. + 14.5. - 15.5. Dům zahrádkářů v Ostravě – Záhřebu
Pardubice	8.4. + 9.4. jarní, 5.5. - 7.5. velká jarní, 9.9. + 10.9. podzimní Zahrada Národního institutu pro další vzdělávání v centru Pardubic, ul. Za Pasáží
Plzeň	6.5. - 15.5. Zahrada gymnasia, Mikulášské nám.
Praha	28.3. - 3.4. jarní, 28.4. - 15.5. velká, 6.9. - 18.9. podzimní Výstaviště na Karlově náměstí u Faustova domu denně od 9 do 18 hod
Trenčín	23.4.-24.4. Dom kultúry Trenčín – Zlatovce
Zlín	7.5. - 9.5.
Žilina	23.4. - 25. 4.

INFORMACE Z KLUBU

Z členské základny

Stav k 31.7.2009: 151 členů
Přírůstky 1 člen
Úbytky 3 členové
Stav k 1.1.2010: 149 členů

Přírůstky: Ing. Eva Vaňková, Litomyšl

Úbytky: Benešová Barbora, Ing., Olomouc - na vlastní žádost
Polák František, Řícmanice - zemřel dne 14.6.2009
Grulich Jaromír, Sedloňov - zemřel 11/2009

Upozorňujeme všechny členy, že členské příspěvky na rok 2010 se platí od 1. 1. 2010 do 31. 5. 2010. Nezaplacení do tohoto termínu bude pokládáno za nezájem o další členství v klubu a bez dalšího upozornění vede k vyloučení.

Nejvýhodnější placení je na členských schůzích, kde si členové současně odeberou příslušný zpravodaj.

Pro zaslání lednového zpravodaje číslo 61 je rozhodná platba poštovního v roce 2009, pro zaslání zpravodaje číslo 62 bude rozhodná platba za rok 2010.

Členové, kteří nedocházejí na členské schůze a požadují zaslání zpravodaje poštou, musí mimo členského příspěvku (150 Kč) zaplatit ještě poštovné 35 Kč v ČR a 70 Kč v SR.

V lednovém zpravodaji, který bude odeslán poštou, bude přiložena poštovní poukázka na zaplacení členského příspěvku a poštovního na rok 2010.

Prosíme všechny členy klubu, aby při změně adresy nebo telefonu nahlásili nové údaje co nejdříve na adresu: **Marie Servisová, Jahodová 40, 620 00 Brno, tel. 545 229 648, nebo mob. 608 502 916**, nebo na adresu jednatelky klubu: **Věra Salzburgerová, Křídlovická 78, 603 00 Brno. Tel. 543 211 604, nebo mob. 732 522 841.**

M. Servisová

Drobné zprávy a informace

- Ještě jsou k dispozici CD s prezentacemi obrázků z posledních klubových výstav a s obrázky skalniček některých našich členů. Zájemci ho mohou obdržet na členských schůzích, nebo na prodejních burzách klubu za 50 Kč. Pouze osobní odběr, poštou nezasíláme!
- Uzávěrka příštího, již 62. čísla klubového zpravodaje, bude 31.7.2010. Distribuce proběhne 2.9.2010.
- Internetové stránky našeho klubu **www.cmail.cz/kasvo** již bohužel nelze aktualizovat. Takto postižených lidí, kterým byl přesunut webhosting od GTS Noverly na Internet Centrum a nyní se nemohou dostat přes FTP do webhostingového prostoru, je více.

Zástupci Internet Centrum se k tomu vůbec nevyjadřují. Na e-maily reagují velmi sporadicky a nekonkrétně. Je vidět, že přesun webhostingu nezvládli a nyní nejsou schopni to zprovoznit a dělají mrtvého brouka. Proto připravujeme stránky nové, jejichž adresa bude www.skalnicky-brno.cz.

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2010

23.1.	9:00	výroční členská schůze (Křenová)
4. 2.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
4. 3.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
1. 4.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
24. 4.	9:00-17:00	hlavní brigáda před výstavou (Bystrc)
29. 4.	10:00-18:00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
29. 4.	12:00-18:00	1. květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
30. 4.	10:00-18:00	1. květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
1. 5.- 8. 5.	8:00-18:00	výstava + 1. květnová burza - prodej (Bystrc)
9. 5.	11:00-16:00	likvidace výstavy a 1. květnové burzy (Bystrc)
20.5.	9:00 - 15:00	příjem rostlin na 2. květnovou burzu (Arboretum)
	17:00-18:00	příjem rostlin na 2. květnovou burzu (Arboretum)
21.5.- 24.5.	9:00 - 18:00	2. květnová burza - prodej (Arboretum)
		(24.5. jen do 17:00)
24.5.	17:00 - 18:30	likvidace 2. květnové burzy (Arboretum)
25.5.	8:00 - 10:00	likvidace 2. květnové burzy (Arboretum)
29.5.-30.5.		zájezd do jižních Čech
31. 5.		poslední možný termín zaplacení příspěvků na rok 2010
3. 6.	15:30-16:15	výplata za prodané rostliny, služby a brigády (Křenová)
3. 6.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
31. 7.		uzávěrka Zpravodaje č. 62

Vybrané akce v 2. pololetí 2010

2. 9.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
30.9.	9:00 - 15:00	příjem rostlin na podzimní burzu (Arboretum)
	17:00-18:00	příjem rostlin na podzimní burzu (Arboretum)
1.10.- 4.10.	9:00 - 18:00	podzimní burza - prodej (Arboretum)
		(4.10. jen do 17:00)
4.10.	17:00 - 18:30	likvidace podzimní burzy (Arboretum)
5.10.	8:00 - 10:00	likvidace podzimní burzy (Arboretum)
4.11.		uzávěrka 4. ročníku fotosoutěže

Nepředvídané události mohou způsobit změny programu, času a místa konání příslušných akcí.

Neprodejný výtisk
Pro své členy vydal v lednu 2010
Klub skalničkářů Brno
Připravil Ing. Mojmír Martan
Jazyková úprava Mgr. Jana Hájková